

Aan de leden van de gemeenteraad.

Raadsinformatiebrief 110

Helmond, 20 augustus 2019

Zaaknummer: 50069249

Onderwerp: Tijdelijk handelingskader hergebruik PFAS-houdende grond en baggerspecie

Geachte leden van de gemeenteraad,

Bij het bedrijf Custom Powders op industrieterrein De Weijer werd tot november 2017 de stof GenX (en eerder ook de stof PFOA) uitgestoten naar de lucht. Die stoffen zijn vervolgens weer op het aardoppervlak terecht gekomen. Wij doen gefaseerd onderzoek naar de omvang en gevolgen van de uitstoot en de eventuele noodzaak om maatregelen te nemen. Wij informeren u periodiek over het GenX-dossier (zie raadsinformatiebrieven 2018-1, 8, 62, 78, 100 en 2019-37). In deze informatiebrief gaan we onder andere in op het landelijke tijdelijke handelingskader voor het hergebruik van grond en bagger dat onlangs door het Rijk is gepubliceerd.

We hebben het voortaan over PFAS

Dit doen we omdat is gebleken dat de stoffen GenX en PFOA zelden alleen voorkomen. GenX en PFOA zijn chemische stoffen die behoren tot de groep van "Poly- en PerFluorAlkylStoffen" (PFAS). Dat is een groep stoffen die niet afbreken en die kunnen ophopen in voedselketens. Door een wijdverbreid gebruik worden stoffen uit de PFAS-groep in Nederland en de rest van Europa overal (diffuus verspreid) in het milieu aangetroffen. We vinden PFAS dus niet alleen bij puntbronnen. Ook in Helmond worden overal, vooral in kleine hoeveelheden, PFAS in de bodem aangetroffen. Daar zitten ook PFAS bij die waarschijnlijk niet van Custom Powders afkomstig zijn. We spreken daarom voortaan ook niet meer over het GenX-dossier maar hebben het voortaan over het PFAS-dossier.

PFAS vormen in Helmond gelukkig geen gezondheidkundig probleem

In het algemeen vinden wij hele kleine hoeveelheden PFAS in de bodem, ver beneden de risicogrenzen van het RIVM. Er is in Helmond ook door andere partijen nog onderzoek gedaan naar PFAS. Door het waterschap in oppervlaktewateren (zoals Berkendonk) en in waterbodem (baggerspecie), door Brabant Water in het drinkwater en door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit in diverse voedingsmiddelen. In het drinkwater is geen PFAS aangetroffen. Wij zien in deze onderzoeken en de adviezen daarover van NWWA, RIVM en GGD geen aanleiding tot het nemen van maatregelen in het kader van de volksgezondheid.

Het Rijk heeft een tijdelijk handelingskader gepubliceerd met toetswaarden voor PFAS

Op dit moment zijn er geen wettelijke normen voor hergebruik van PFAS-houdende grond of bagger. Dit betekent dat vrijkomende grond en bagger waar zeer geringe hoeveelheden PFAS in zit elders niet toegepast kan worden. Dit leidt tot stagnatie bij ruimtelijke projecten. Om deze stagnatie te voorkomen en ongedaan te maken heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat op 8 juli 2019 een tijdelijk handelingskader¹ voor hergebruik van PFAS-houdende grond en bagger gepubliceerd. In het handelingskader staat

¹ Het tijdelijk handelingskader kunt u vinden op de website:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/07/08/tijdelijk-handelingskader-voor-hergebruik-van-pfas-houdende-grond-en-baggerspecie>

beschreven onder welke voorwaarden er bij het toepassen van PFAS-houdende grond en baggerspecie wordt voldaan aan het voorzorgbeginsel en welke landelijke toetswaarden daarbij horen. Het gaat om een tijdelijk kader omdat er nog een aantal belangrijke landelijke onderzoeken loopt over PFAS en grondwater, bio-accumulatie, mobiliteit en uitloogkarakteristieken van PFAS. Uitgangspunt van het handelingskader is dat onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens en milieu worden voorkomen.

Met het tijdelijk kader is duidelijk hoe wij onze zorgplicht moeten invullen

Meldingen van grondverzet met PFAS-houdende grond kunnen op basis van die kaarten en het tijdelijk handelingskader door de toezichthouders van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant worden getoetst. De grondbranche en milieuvadvisiebureaus kunnen ook weer aan de slag met het zoeken naar afzetmogelijkheden voor PFAS-houdende grond.

We moeten nu nog gebiedspecifiek beleid voor grondverzet maken

Het Rijk heeft gemeenten en waterschappen geadviseerd het tijdelijke handelingskader om te zetten in lokaal beleid. Daarmee kan het dan passend gemaakt worden voor locatiespecifieke omstandigheden. Wij nemen dit advies over. Belangrijkste reden daarvoor is dat het tijdelijke handelingskader nog uit gaat van de detectiegrens als achtergrondwaarde. Dat is in Helmond (en daarbuiten) geen realistische waarde, PFAS zitten immers overal.

Wij beschikken inmiddels over voldoende informatie om de lokale achtergrondwaarden voor PFAS te bepalen en een bodemkwaliteitskaart voor PFAS vast te stellen. Als daarmee lokaal beleid is vastgesteld, maken we het toepassen van grond en bagger afkomstig uit Helmond zelf een stuk eenvoudiger. Ook scheppen we heldere regels voor het toepassen van grond die van buiten Helmond afkomstig is.

Wij werken dit later dit jaar verder uit en doen dat, gelet op het tijdelijke karakter van het landelijke handelingskader, eerst in de vorm van een beleidsregel. Mochten er nieuwe onderzoeksresultaten zijn die tot nieuwe inzichten leiden, dan kan dat beleid snel worden aangepast. Zodra er landelijke regelgeving en een definitief handelingskader (medio 2020) is, zullen wij vervolgens aan de gemeenteraad vragen PFAS toe te voegen aan het reeds bestaande gebiedsspecifieke beleid voor grondverzet (Nota bodembeheer Helmond 2017-2027).

Bedrijven waar mogelijk met PFAS gewerkt is worden door ons benaderd

Bij het uitvoeren van bodemonderzoek moet voortaan uitgezocht worden of op de onderzoeklocatie sprake kan zijn van een puntbron of diffuus voorkomen van PFAS. Wij hebben daarom door de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant laten uitzoeken welke Helmondse bedrijven mogelijk PFAS in hun bedrijfsprocessen gebruiken of hebben gebruikt. Wij zullen de bedrijven op de lijst daarover informeren en hen vragen na te gaan of inderdaad PFAS is gebruikt en zo nodig maatregelen te nemen. Deze informatie uit de lijst zullen we op aanvraag beschikbaar stellen aan bedrijven die bodemonderzoek gaan uitvoeren in Helmond.

Gemeente Helmond deelt alle onderzoeksgegevens

Op basis van ons eigen nog lopende verspreidingsonderzoek zijn reeds kaarten gemaakt met de contouren van het gebied waar PFAS voorkomt in gehalten boven de maximale waarden die in het tijdelijk handelingskader worden genoemd. De betreffende kaarten en ruwe meetdata zijn vooruitlopend op publicatie van het onderzoeksrapport al op onze website www.helmond.nl/pfas geplaatst. Op deze manier is de gemeente volledig transparant over de gegevens waarover zij beschikt en kunnen milieuvadvisiebureaus rekening houden met PFAS bij grondverzet en bodemonderzoek.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Helmond
de burgemeester de secretaris